

**Consiliul Superior de Medicina Legala
Societatea de Medicina Legala din Romania**

**CODUL DE ETICA SI DEONTOLOGIE
AL EXPERTULUI MEDICO-LEGAL**

Bucuresti 2021

MOTTO:

“Medicina dux, auxiliumqvae justitiae”

“Medicina conduce, de ajutor justitiei”

Prof. Mina Minovici, secolul XIX

“Daca legea a facut din tine un martor, ramai un om de stiinta.

”Nu ai nici o victima de razbunat, nici o persoana vinovata sau

inocenta de condamnat ori de salvat ,

trebuie doar sa depui marturia in limitele stiintei”

Prof. P.C.H. Brouardel, secolul XIX

“Dovada materiala nu poate sa fie gresita;

nu poate sa se contrazica; nu poate sa fie total absenta.

In eroare poate fi doar interpretarea ei.

Valoarea ei poate sa fie redusa doar prin esecul omului

de a o gasi, de a o studia si de a o intelege”.

Paul L. Kirk, 1953

Adaptat dupa:

- 1. ACFEI American College of Forensic Examiners International Archived 7/25/2005*
- 2. Experts – overriding duty to the court Civil english law (Instruction of Experts to give Evidence in Civil Claims)*
- 3. Canadian Society of Forensic Science, Rules of Professional Conduct, ADOPTED NOVEMBER 5, 1994*
- 4. Australian and New Zealand Forensic Science Society Archived 7/25/2005*

CUPRINS

PREAMBUL	5
CAPITOLUL 1. DEFINITIA MEDICINII LEGALE	5
CAPITOLUL 2 CADRUL GENERAL AL INDATORIRILOR MEDICINII LEGALE FATA DE JUSTITIE SI SOCIETATE	6
CAPITOLUL 3. DECLARATIA DE INTENTIE A EXPERTULUI MEDICO-LEGAL (decalogul etic)	6
CAPITOLUL 4. PRINCIPIILE CODULUI DE ETICA A EXPERTULUI MEDICO-LEGAL	7
4.1 Enuntarea principiilor codului de etica	8
4.2 Prezentarea principiilor codului de etica	8
Principiul 1. Principiul respectului fata de demnitatea umana ca valoare fundamentală a corpului profesional medical	8
Principiul 2 Principiul datoriei fata de adevarul stiintific	8
Principiul 3. Principiul independentei profesionale	9
Principiul 4 Principiul echidistantei si impartialitatii	9
Principiul 5. Principiul non-discriminarii	9
Principiul 6. Principiul obiectivitatii	9
Principiul 7. Principiul responsabilitatii	9
Principiul 8. Principiul competentei si a profesionalismului	10
Principiul 9. Principiul colegialitatii si a respectului fata de confrati	10
Principiul 10. Principiul datoriei dezvoltarii profesionale si a transmiterii cunostiintelor	10
CAPITOLUL 5. CADRUL GENERAL AL INDATORIRILOR MEDICULUI LEGIST	10
5.1 In respectarea demnitatii umane	10
5.2 In respectarea datoriei fata de adevarul stiintific	11
5.3 In respectarea independentei profesionale	11
5.4 In respectarea echidistantei si impartialitatii	12
5.5 In respectul pentru valorile egalitatii si echitatii	12
5.6 In respectarea obiectivitatii opiniei	12
5.7 In respectarea responsabilitatii	13
5.8 In respectarea competentei si a profesionalismului	13
5.9 In respectul fata de confrati	13
5.10 In respectarea datoriei de a se dezvolta profesional si de a transmite cunostiintele sale	14
CAPITOLUL 6. CADRUL ETICII PROFESIONALE IN INTOCMIREA OPINIEI EXPERTALE MEDICO-LEGALE	15
6.1. Etica documentarii cazului: culegerea datelor, informatiilor medicale si verificarea ipotezelor de lucru	15
6.2. Etica metodei stiintifice	15
6.3. Etica formarii si prezentarii opiniei medico-legale a expertului medico-legal	16
6.4. Etica formularii concluziilor	18
6.5. Eliberarea de documente	19

CAPITOLUL 7. CADRUL ETICII PROFESIONALE A EXPERTULUI MEDICO-LEGAL FATA DE PERSOANELE EXAMINATE, CONSULTATE ORI EXPERTIZATE	19
7.1. Indatoriri fata de persoanele in viata ce sunt examinate, consultate, expertizate	19
7.2. Indatoriri fata de persoanele decedate ce sunt examinate ori expertizate	19
7.3. Consimtamentul	19
7.4. Secretul profesional	19
CAPITOLUL 8. CADRUL ETICII PROFESIONALE IN RELATIILE DINTRE COLEGI	19
CAPITOLUL 9. CADRUL ETICII PROFESIONALE IN PRACTICA PSIHIATRICA MEDICO-LEGALA	21
CAPITOLUL 10. CADRUL ETICII PROFESIONALE IN PRACTICA MEDICO-LEGALA PRIVATA: ETICA PROFESIONALA A EXPERTULUI MEDICO-LEGAL INDEPENDENT/recomandat	22
10.1. Obligatia de contract si de reprezentare	23
10.2. Acceptarea indicatiilor, instructiunilor	24
10.3. Plati	24
10.4. Privitor la calificari	25
10.5. Etica redactarii opiniei expertale	25
10.6. Posibilitatea amendarii opiniilor expertale	25
10.7. Expertii asociati (joint-experts)	25
CAPITOLUL 11. DISPOZITII FINALE	27

PREAMBUL

§1 Prezentul cod este adresat practicii medico-legale, eticii si comportamentului profesional al medicului legist in calitatea sa de expert medico-legal.

§2 Normele acestui cod pot fi privite ca definitorii pentru bunul comportament profesional si etic in practica medicinei legale, implinind un standard pe care corpul profesional medico-legal il asteapta de la fiecare membru al sau, precum si un normativ pentru practica medico-legala

§3 Codul promoveaza valori morale si profesionale intr-un cadru normativ deontologic autoasumat in fata propriei constiinte si a corpului profesional medico-legal

§4 Codul de etica si deontologie al expertului medico-legal se respecta in integralitatea sa.

§5 Implinirea normelor si principiilor atestate de prezentul Cod deontologic poate fi folosit ca sprijin spre a dovedi implinirea standardului profesional si etic, dupa cum neimplinirea acestor norme si principii poate fi folosit spre a dovedi comportamentul neprofesional si neetic.

CAPITOLUL 1. DEFINITIA MEDICINII LEGALE

DEFINITIA MEDICINII LEGALE CA STIINTA MEDICALA

Medicina legala este o stiinta medicala care determina si evalueaza cauzele medicale ale mortii precum si aspectele medicale pe care le implica solutionarea cauzelor juridice in justitie

DEFINITIA MEDICINII LEGALE DIN PERSPECTIVA JURIDICA SI SOCIALA

Recunoaste 3 abordari diferite in raport cu:

1. Valoarea generala in justitie

Aplicarea cunostiintelor medicale pentru aflarea adevarului spre implinirea necesitatilor actului de justitie

2. Procedura juridica

Stiinta medicala care pentru necesitatile implinirii actului de justitie este procedural necesara in orice speta juridica cu implicatii medicale precum si in orice caz medical cu implicatii juridice.

3. Caracterul expertal

Stiinta medicala care urmareste pentru necesitatile implinirii actului de justitie sa obiectiveze si sa evalueze cu caracter probatoriu, expertal, aspectele medicale ale unei spete juridice

CAPITOLUL 2 CADRUL GENERAL AL INDATORIRILOR MEDICINII LEGALE FATA DE JUSTITIE SI SOCIETATE

§1 Medicina legala are datoria de a face cunoscut adevarul stiintific cu obiectivitate, impartialitate, echitate si echidistanta fata de parti pastrand independenta profesionala a expertilor sai.

§2 Medicina legala va veni de fiecare data in sprijinul justitiei raspunzand pe masura cunoasterii, expertizei, competentei si abilitatilor expertilor sai la intrebarile formulate de catre organele de cercetare ori de judecata in interesul aflarii adevarului si al justitiei

§3 Medicina legala are responsabilitate sociala decurgand din valoarea probatorie a probelor, datelor, informatiilor care intemeiaza concluziile actelor medico-legale si mai departe a deciziilor in justitie.

§4 Medicina legala are o datorie publica de actualizare si perfectionare pentru a cauta adevarul, de autoperfectionare si educatie medicala continua pentru expertii sai prin care acestia isi completeaza competentele si nivelul profesional si isi desavarsesc comportamentul etic si deontologic astfel incat sa se constituie o garantie sociala a corectitudinii, eficientei, probitatii si profesionalismului activitatii expertale la baza actului de justitie si a soliditatii institutiei medico-legale in societate

§5 Medicina legala ofera prin obiectivitatea, impartialitatea, echitatea si echidistanta fata de parti a expertului medico-legal, independenta profesionala si institutia expertului independent/recomandat, o baza legala pentru manifestarea contradictorialitatii opiniilor expertale si a lucrarilor medico-legale spre implinirea rolului sau in sistemul de sanatate, in justitie si in societate.

CAPITOLUL 3. DECLARATIA DE INTENTIE A MEDICULUI LEGIST (DECALOGUL ETIC)

Prezenta declaratie de intentie presupune un angajament moral si poate fi asimilata unui juramant.

Incalcarea Declaratiei de intentie si a principiilor pe care prezentul cod de etica si deontologie le promoveaza in practica medico-legala poate fi de natura sa atraga dupa sine raspunderea in fata corpului profesional, a Consiliului Superior de Medicina Legala precum si a Societatii de Medicina Legala din Romania.

DECLARATIA DE INTENTIE A MEDICULUI LEGIST

- 1. Stiinta si cunostiintele mele medicale si medico-legale vor fi indreptate spre a deveni de ajutor justitiei in demersul acesteia pentru dreptate si adevar fara a uita ca prin profesie si credinta sunt medic. Pentru ca sunt medic iar nu avocat, iar expertiza mea este medicala iar nu avocatiala, nu voi consilia juridic. Voi respecta principiile etice ale practicii medicale si obligatiile profesiei de medic. Voi respecta demnitatea umana ca valoare fundamentală a corpului profesional medical*
- 2. Voi considera o obligatie profesionala fata de justitie si o datorie morala si publica fata de societate ca folosindu-ma de expertiza pe care o detin sa caut, sa investighez si sa fac cunoscut numai adevarul stiintific dupa cunostiintele si abilitatile mele.*
- 3. Imi voi pastra independenta profesionala. Nu voi ingadui ca sa se exercite asupra mea presiuni pentru a-mi forma opinii stiintifice ori pentru a mi le schimba si nu voi cauta avantajele ce mi s-ar putea oferi in schimbul pierderii independentei si a neimplinirii datoriei mele. Ma voi tine departe de conflictele de interes si nu voi aduce in intersectie datoria mea cu nici un alt interes fie el propriu ori al vreunei parti.*
- 4. Voi fi echidistant fata de parti si voi evita ca in exercitiul practicii ca medic si expert medico-legal oficial sa ii ridic pe unii impotriva celorlalti. In exercitiul practicii mele private de consultanta medico-legala ca medic si expert medico-legal numit de catre instanta la solicitarea partilor imi voi pastra impartialitatea si fara a sluji partilor voi ramane un consultant stiintific si un expert care cu probitate va cauta adevarul. Nu voi avea un interes financiar in finalitatea unei cauze pentru care sunt chemat sa opiniez.*

5. *Nu voi discrimina si nu voi accepta sa primesc dispozitii de a discrimina si a face deosebiri intre pacienti, intre victime, intre suspecti ori intre cei fata de care urmeaza sa imi expun opiniile ori cauzele lor.*
6. *Imi voi pastra obiectivitatea si imi voi sustine opiniile in limita argumentelor stiintifice. Voi verifica si voi prezenta datele si informatiile medicale dupa cum le voi afla, dupa cum le voi cunoaste, dupa cum le voi intelege, dupa cunostiintele si abilitatile mele. Voi incerca sa atest mereu cu obiectivitate realitatea si adevarul stiintific si ma voi feri sa aduc opinii subiective sau speculative in locul opiniilor stiintifice, obiective care reflecta adevarul si realitatea atunci cand acestea pot fi cunoscute. Voi prezenta cu echilibru valoarea stiintifica a probelor, datelor ori informatiilor medicale fara a le diminua ori din contra fara a le exagera relevanta si astfel nu voi prejudicia aflarea adevarului ori justa sa cunoastere.*
7. *Cunoscand ca opiniile si concluziile medico-legale pot capata valoare probatorie in justitie voi resinti importanta continutului profesional al afirmatiilor, opiniilor si concluziilor mele pentru care ma voi simti apasat de responsabilitate.*
8. *Ma voi stradui ca sa dobandesc competentele necesare practicii medico-legale pentru ca in interesul justitiei sa pot contribui la cunoasterea adevarului. Imi voi completa competentele si cunoasterea cu experienta practica si etica profesionala in respectul valorilor prezentului cod pentru a dobandi un comportament profesional, etic respectat de catre toti ceilalti si care sa ma onoreze sis a onoreze corpul profesional al medicilor legisti din care fac parte.*
9. *Nu imi voi jigni sau denigra colegii si nu voi actiona spre ameninta, a-i hartui, a-i denunta sau a le genera prejudicii. Voi considera colegialitatea si respectul fata de confrati deasupra interesului fata de parti dar nu si deasupra adevarului.*
10. *Voi continua de-a lungul intregii mele cariere sa ma dezvolt profesional prin educatie medicala continua, seminare, cursuri, congrese, conferinte, lucrari stiintifice, cercetari, alte studii precum si in cadrul societatii profesional-stiintifice impreuna cu restul confratilor pentru a dobandi cel mai inalt standard profesional de care sunt capabil onorand profesiunea si statutul de expert medico-legal. Voi impartasi cunoasterea si experienta mea cu ceilalti confrati intr-o maniera colegiala si profesionala bazandu-ma pe solidaritatea profesionala si respect si voi cauta sa transmit celor mai tineri imboldul de a cauta adevarul si demnitatea statutului de medic legist si sa ii indrum pe masura posibilitatilor mele in practica lor.*

***Ma angajez sa respect cele declarate pe tot timpul activitatii mele
si sa le aduc spre implinire***

CAPITOLUL 4. PRINCIPIILE CODULUI DE ETICA AL EXPERTULUI MEDICO-LEGAL

Respectul demnitatii umane, obiectivitatea, imparțialitatea, nepartinirea, echidistanta, datoria fata de adevarul stiintific, independenta, competenta, solidaritatea colegiala, moralitatea sunt valori profesionale de baza ale profesiei de medic legist.

Aceste valori sunt asumate prin declaratia de intentie si au la baza principiile etice profesionale ale profesiei de medic legist, expert medico-legal.

Aceste valori morale se doresc a fi recunoscute, acceptate, protejate, transmise si pastrate intre confrati prin respectarea normelor si indatoririlor prezentului cod de etica.

4.1 Enunțarea principiilor codului de etică

Cele 10 principii care stau la baza codului de deontologie a medicului legist, expert medico-legal, decurg din declarația de intenție.

Respectarea acestor principii nu este facultativă astfel încât încălcarea lor constituie o abatere în etica profesională a expertului medico-legal.

	<i>Principiile etice ale moralei profesionale ca expert medico-legal</i>
PRINCIPIUL 1	PRINCIPIUL RESPECTULUI FATA DE DEMNITATEA UMANA CA VALOARE FUNDAMENTALĂ A CORPULUI PROFESIONAL MEDICAL
PRINCIPIUL 2	PRINCIPIUL DATORIEI FATA DE ADEVARUL STIINTIFIC
PRINCIPIUL 5	PRINCIPIUL INDEPENDENTEI PROFESIONALE
PRINCIPIUL 4	PRINCIPIUL ECHIDISTANTEI SI IMPARTIALITATII
PRINCIPIUL 5	PRINCIPIUL NON-DISCRIMINARII
PRINCIPIUL 6	PRINCIPIUL OBIECTIVITATII
PRINCIPIUL 7	PRINCIPIUL RESPONSABILITATII
PRINCIPIUL 8	PRINCIPIUL COMPETENTEI SI AI PROFESIONALISMULUI
PRINCIPIUL 9	PRINCIPIUL COLEGIALITATII SI A RESPECTULUI FATA DE CONFRATI
PRINCIPIUL 10	PRINCIPIUL DATORIEI DEZVOLTARII PROFESIONALE SI A TRANSMITERII CUNOSTIINTELOR

4.2 Prezentarea principiilor codului de etică

Principiul 1. Principiul respectului fata de demnitatea umana ca valoare fundamentală a corpului profesional medical

§1 Expertul medico-legal și orice medic legist și exercită expertiza medicală ca medic și va respecta principiile fundamentale ale profesiei de medic după cum sunt atestate de Codul deontologic al medicului, Codul deontologic al medicului legist, Declarația de la Geneva, Codul Internațional al Eticii medicale, alte recomandări ori documente etice ale Asociației Medicale Mondiale ori ale Colegiului Medicilor din România,

§2 Demnitatea umană este o valoare fundamentală a practicii medicale și va fi respectată în exercitiul practicii medicinei legale atât față de persoanele în viață cât și față de persoanele decedate fie ei pacienți ori victime.

Principiul 2 Principiul datoriei fata de adevarul stiintific

§1 Adevarul științific se referă la adevăruri probate pe cale științifică, în corespondență cu realitatea constând din informații, opinii, date, fragmente de cunoaștere în legătură cu faptele sau aspectele unui caz ori ale unei spete și care sunt susținute argumentativ, cu obiectivitate, fără subiectivism, ce pot deveni probe materiale cu acordul instanței în urma evaluării gradului lor de admisibilitate

§2 Expertul medico-legal are datoria ca in toate cazurile ori spetele pe care le analizeaza sa caute, sa afle si aduca spre cunoastere numai adevarul stiintific folosindu-se de expertiza sa, de cunostiintele si abilitatile sale pastrandu-si in acest demers moralitatea profesionala.

Principiul 3. Principiul independentei profesionale

§1 Expertul medico-legal va starui sa isi pastreze independenta profesionala.

§2 Expertul medico-legal va evita sa se afle in conflicte de interese.

Principiul 4 Principiul echidistantei si impartialitatii

§1 Echidianta presupune ca va pastra o pozitie egala fata de parti fara a urmari sa avantajeze ori sa dezavantajeze pe unii ori pe altii pastrand opinia exprimata in limitele stiintei si a expertizei sale

§2 Impartialitatea presupune ca va fi just si nepartinitor in cele ce spune ori scrie si ca va cauta cu probitate adevarul fara a urmari vreun interes financiar in finalitatea niciunei cauze pentru care este chemat sa opinieze.

Principiul 5. Principiul non-discriminarii

§1 Comportamentul expertul medico-legal va fi egal fata de parti practicat din perspectiva neutralitatii omului de stiinta si a medicului.

§2 Este contrar eticii medicale si a eticii profesionale ca medicul legist si expertul medico-legal sa practice gandind sa faca si facand deosebiri intre cei pe care ii ingrijeste, ii examineaza, fie ei victime ori suspecti fie ei persoane in viata ori decedate sau asupra cazurilor ori spetelor fata de care este chemat sa opinieze pe criterii de sex, religie, varsta, nationalitate, statut juridic, etc.

Principiul 6. Principiul obiectivitatii

§1 Obiectivitatea presupune recunoasterea realitatii, descrierea ei fara a fi distorsionata de trairile, perceptiile ori convingerile proprii, lipsa de sugestibilitate si de subiectivism in a crea o corecta corespondenta intre realitate, intelegerea si prezentarea ei: medicul legist va opinia cu obiectivitate manifestandu-se cu obiectivitate prin opinii stiintifice iar nu prin opinii personale

§2 Opiniile si concluziile expertului medico-legal vor cerne posibilitatile de probabilitati, certitudinile de incertitudini si fara a diminua ori a accentua valoarea stiintifica a datelor ori informatiilor medicale pe care le afla, va dispune sa le verifice mai intai si apoi le va prezenta cu obiectivitate stiintifica fara a prejudicia cunoasterea ori aflarea adevarului si fara a genera piste false.

Principiul 7. Principiul responsabilitatii

§1 Expertul medico-legal se va simti apasat de responsabilitate in legatura cu afirmatiile, opiniile verbale ori scrise ori continutul profesional al lucrarilor sale medico-legale.

§2 Atunci cand realitatea ii este cunoscuta sau poate sa ii fie cunoscuta, cu responsabilitate, expertul medic-legal va face demersurile necesare pentru a o cunoaste si a descoperi adevarul stiintific ferindu-se sa speculeze rationamente ca pot subrezi aflarea sa.

Principiul 8. Principiul competentei si a profesionalismului

§1 Competenta califica si aduce autoritate expertizei medicului legist din perspectiva contributiei la aflarea adevarului.

§2 Profesionalismul adauga la competenta, obiectivitatea, echidistanta, impartialitatea, argumentarea cu autoritate a opiniei izvorata din cunoastere si experienta personala, responsabilitatea, simtul datoriei, corectitudinea si etica comportamentului, binele si interesul justitiei si atestarea adevarului

Principiul 9. Principiul colegialitatii si a respectului fata de confrati

§1 Va considera ca toti colegii sai sunt confrati si ii va respecta deopotriwa pentru persoana lor, identitatea si unicitatea lor, colegialitatea, cunoasterea si demnitatea pe care o au, munca si activitatea pe care impreuna, dupa abilitatile fiecaruia, o desfasoara in activitatea medico-legala considerand ca opinia medico-legala nu este terenul confruntarilor personale ci terenul unde cu profesionalism si moralitate se sustine adevarul spre implinirea justitiei

§2 De-a lungul întregii sale activități, expertul medico-legal nu isi va asuma merite necuvenite impartasind observatiile sale cu ceilalti colegi cu care lucreaza la caz sau care se dovedesc interesati de caz spre beneficiul cunoasterii adevarului si al implinirii justitiei

Principiul 10. Principiul datoriei dezvoltarii profesionale si a transmiterii cunostiintelor

§1 Dezvoltarea profesionala este o datorie catre sine decurgand din datoria de a fi mai bun pentru ca sa faca mai bine ceea ce are de facut bine dar si o datorie catre societate decurgand din datoria publica de a fi competent prin care onoreaza profesiunea si statutul de expert medico-legal cat si corpul profesional al medicilor legisti. Dezvoltarea profesionala se implineste prin autodezvoltare si educatie medicala continua sub coordonarea societatii profesionale.

§2 Fiecare om are o datorie fata de sine precum si fata de ceilalti. Datoria publica decurge din datoria individuala si o completeaza pe prima. Putem astfel considera o datorie extinsa pentru fiecare om care ii marcheaza unicitatea.

Expertul medico-legal va transmite cunostiintele sale si bunele sale deprinderi pe care le-a castigat in anii de practica ca pe o datorie publica catre cei interesati sau catre cei mai tineri pe care ii va forma in respectul fata de demnitatea umana, fata de adevarul stiintific, fata de justitie, fata de confrati cu pastrarea obiectivitatii, impartialitatii, colegialitatii, eticii profesionale si a demnitatii statutului de medic legist ce izvoraste din rolul important pe care medicina legala il are calauzind justitia catre adevar si dreptate

CAPITOLUL 5. CADRUL GENERAL AL INDATORIRILOR MEDICULUI LEGIST

In respectarea demnitatii umane

Art. 1 Expertul medico-legal nu va participa si nici nu va asista la executia persoanelor condamnate sau la orice forma de tratament degradant ori care aduce atingere valorii fiintei umane si unicitatii sale

Art. 2 Va manifesta respect fata de persoana celui examinat si corpul acestuia si nu va intreprinde examinari ori cercetari ce se situeaza in afara scopului si naturii activitatii medico-legale in raspunsul la intrebarile justitiei altfel decat cu consimtamantul informat al persoanei, al apartinatorilor sau a reprezentantului legal, dupa caz.

Art. 3 Expertul medico-legal nu va supune pacientul, examinatul, victima ori suspectul la examinari ce se prelungesc dincolo orele 17.00

In respectarea datoriei fata de adevarul stiintific

Art. 4 Expertului medico-legal ii este interzis sa ascunda realitatea, sa modifice ori sa ascunda adevarul stiintific sau sa vicieze baza stiintifica a cunoasterii existente prin omisiuni intentionate ori falsificari ale datelor stiintifice

Art. 5. Nu va emite ipoteze, supozitii, opinii nesustinite ori neargumentate stiintific

Art. 6 Expertului medico-legal ii este interzis ca prin opiniile ori concluziile sale scrise sa denatureze datele medicale ale cazului si sa ascunda, sa altereze, sa modifice aspecte clinice, paraclinice, de laborator, rezultate, stari medicale, stari diagnostice ori dovezi stiintifice.

Art. 7 Expertul medico-legal va cantari datele medicale, faptele, imprejurarile, probele, analizele, rezultatele, experimentele, verificandu-le si prezentandu-le fara a le reduce ori a le accentua valoarea stiintifica

Art. 8 Nu isi va intemeia opinia decat pe datele medicale consemnate, opinii de specialitate, cunoastere comuna, argumente stiintifice recunoscute si acceptate in lumea medicala de specialitate si care sunt sustinute prin studii, texte ori indicatii bibliografice prin care se pot verifica.

Art. 9 Nu va induce dubiul folosind variante improbabile, pariale sau putin cunoscute stiintific ori putin explicabile atata timp cat adevarul stiintific este la vedere, cunoscut sau poate fi cunoscut sau facut cunoscut iar datele stiintifice sustin cu obiectivitate adevarul si realitatea

Art. 10 Nu va ascunde probe nici chiar pentru a-si intari propriile afirmatii ori concluzii, nu va denatura probe, nu va promova ipoteze neverificate ori nesigure lasand la o parte ipoteze care si-au castigat recunoastere stiintifica, nu va initia teste ori analize lipsite de relevanta pentru a modifica cunoasterea realitatii ori a adevarului stiintific si a da propriilor ipoteze ori concluzii o greutate mai mare.

In respectarea independentei profesionale

Art. 11 Nu va ingadui niciunui interes ori presiuni sa prevaleze asupra profesionalismului si moralitatii activitatii sale de expertiza fiindu-i interzisă orice determinare a actului medical ori medico-legal ori a deciziei sale profesionale pe criterii ori rațiuni de ordin economic ori de orice alta natura alta decat cele stiintifice.

Art. 12 Va tine departe orice avantaje materiale sau de orice alta natura ce i-ar putea fi oferite pentru ca in conformitate cu instructiunile primite sa-si schimbe propriile afirmatii ori opinii sau pentru a-si forma altele cat timp inca nu si-a consolidat proprii opinii.

Art. 13 Atunci cand asupra medicului legist si expertului medico-legal in exercitiul profesiei sale se exercita actiuni de intimidare, presiune ori santaj pentru a denatura adevarul stiintific, pentru a-l ascunde, pentru a accentua unele date ori informatii ori pentru a le atenua sau a le omite, pentru a crea argumentatii false care sa rastalmaceasca faptele ori datele cunoscute, ori pentru a scoate exagerat in evidenta limitele cunoasterii stiintifice desi realitatea cazului este clara si poate fi determinata si obiectivata sau numai pentru a consilia cu privire la declaratii ori probe cu scopul de a crea avantaje unei parti si prejudicii alteia ori colegilor ori institutiilor justitiei ori a crea vicii de procedura ori a limita cunoasterea realitatii si adevarului, medicul legist va instiinta de indata ierarhic conducerea institutiei ori unitatii care i-a repartizat cazul, Consiliului Superior de Medicina Legala ca for metodologic pentru a initia masuri de

protecție asupra sa, Societatea de Medicina Legală din România și Colegiului Medicilor din România pe latura socio-profesională și instanța de judecată ori de cercetare ori, după caz.

Art. 14 Orice ofertă care este suspectată a avea legătura cu cauza în relație, cu împiedicarea prezentării către justiție a unei dovezi materiale, a unor date ori informații medicale relevante ori considerate importante în speta ori caz va fi ferm refuzată și va genera obligația expertului de a instiinta forurile competente și, după caz, de a întrerupe contractul ca expert medico-legal independent/recomandat.

In respectarea echidistanței și imparțialității

Art. 15 Va păstra o distanță profesională față de parti și cauza din neutralitatea omului de știință și va evita orice implicare personală

Art. 16 Va evita ca prin exercitiul practicii sale să îi ridice pe unii împotriva altora.

Art. 17 Nu va sluji intereselor partilor.

Art. 18 Pentru că este medic iar nu avocat, iar expertiza sa este medicală iar nu avocătială, medicul legist nu va consilia juridic dar va lăsa această apărare celui îndreptățit legal să o facă.

Art. 19 Nu va pactiza cu unii împotriva altora și nu va îndrepta acțiuni împotriva colegilor ori a instituțiilor medico-legale și juridice chemate a îndeplini justiția

Art. 20 Va veghea asupra incompatibilității sale și nu se va situa în conflict de interese, de orice natură, prin care să aducă prejudicii asupra acțiunii procesuale, partilor ori propriei sale autorități

Art. 21 Va trata egal, echitabil atunci când examinează medico-legal sau opinează asupra cauzelor folosind doar documentația avută la dispoziție și va practica medicina legală cu justiție

In respectul pentru valorile egalității și echității

Art. 22 Nu va discrimina și nu va accepta dispoziții de a discrimina pe cei aflați în nevoie ori dependenți de cunoștințele sale și își va întemeia opinia expertală fără a se lăsa influențat sau a face diferențe privind rasa, naționalitatea, etnia, limba, religia, categoria socială, convingeri, apartenența politică, genul, orientarea sexuală, vârsta, handicapul, boala cronică necontagioasă, infectarea HIV, apartenența la o categorie defavorizată precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege.

Art. 23 Se va feri prin actele sau lucrările sale, acțiunile sale să determine hartuirea celor examinați sau asupra cauzei cărora opinează, a colegilor, colaboratorilor, etc.

In respectarea obiectivității opiniei

Art. 24 Nu va prelua informații, date, etc. fără verificare

Art. 25 Va certifica numai ceea ce personal a verificat

Art. 26 Nu va prelua ipoteze care nu pot fi verificate/obiectivate fără a indica gradul lor de probabilitate/posibilitate.

Art. 27 Nu își va manifesta cunoașterea dincolo de limitele expertizei sale și/sau competențelor dobândite în deplină respectare a normelor impuse pentru practica de către Consiliul Superior de Medicina Legală

Art. 28 Va cauta sa evite speculatiile sau opiniile subiective iar daca neexistand date obiective va sustine opinii proprii care se deosebesc de cunoasterea comuna de specialitate sau care se disting de opiniile confratilor va cauta mereu sa aduca dovada afirmatiilor, opiniilor sale prin analize, teste, alte opinii de specialitate, referinte bibliografice recunoscute si acceptate

Art. 29 Expertul medic legist este obligat mereu sa isi argumenteze punctul de vedere sau opinia medico-legala si ii este interzis a induce in cauza dubiul fara prezentarea si sustinerea opiniei proprii; in acest sens argumentatia expertului medico-legal nu va fi deconstructiva in raport cu opiniile altora ci constructiva oferind nu numai o opinie proprie dar si sustinerea legala si stiintifica pe care se intemeiaza concluzia sa. Nu va uita ca din punct de vedere medical adevarul stiintific este unul singur.

In respectarea responsabilitatii si constient de responsabilitatea sa

Art. 30 Expertul medico-legal va urmari mereu sa ateste adevarul. Nu va transforma probabilitatile in certitudini, opiniile personale in opinii unanim recunoscute, subiectivismul in obiectivitate, datele neverificate in date admisibile, iar in lipsa documentarii si a posibilitatii de documentare va fi prudent in concluzii.

Art. 31 Nu va concluziona folosind date care sunt nestiintifice sau care desi stiintifice sunt nesigure, netestate, neverificate, neconfirmate prin opinii stiintifice, ori nepublicate si care nu intrunesc admisibilitatea stiintifica si acceptul comunitatii stiintifice, sau care din contra fac obiectul dezbaterii stiintifice, al contradictorialitatii sau a disputelor profesionale, stiintifice ori care sunt speculative sau subiective bazate exclusiv pe opinii personale pentru ca, marcat de nevoia de obiectivitate si de responsabilitate fata de afirmatiile sale, sa nu conduca justitia pe o pista falsa.

Art. 32 Expertul medico-legal nu se va hazarda in afara ariei sale de expertiza si/sau competenta sau dincolo de cunoasterea comuna unanim acceptata fara a apela la experti asociati sau specialisti sau fara o solida documentare stiintifica bine verificata pe care o va aduce in sprijinul afirmatiilor si opiniilor sale.

In respectarea competentei si a profesionalismului

Art. 33 Nu va fabrica dovezi, nu va ascunde dovezi, nu va exagera rolul improbabilitatilor pentru a intari dovezile slabe ori circumstantiale si a slabi dovezile obiective; tot astfel nu va pune in intuneric dovezile directe scotand la lumina dovezile indirecte.

Art. 34 Expertul medico-legal nu va divulga fara drept secretul profesional

Al. 35 Expertului medico-legal ii este interzis sa consilieze partile cu sfaturi ce au ca scop denaturarea, modificarea, ascunderea adevarului stiintific ori care puse in practica ar impiedica cunoasterea adevarului, de natura sa obstructioneze actiunea justitiei ori sa conduca justitia pe piste false ori in eroare

Art. 36 Este complet interzis medicului legist sa practice servicii medico-legale pe o baza contingentiala (onorariu procentual, onorariul in pactul de *quota litis*, la rezultat ori onorariul de success, "aporturile din afacere" ori intelegerile financiare in relatie cu rezultatele din cauzele juridice penale.) care constituie pe fond o baza de taxare in cazul reusitei si o lipsa de taxare in cazul nereusitei. Aceste forme de plata nu au corespondent in domeniul medical si sunt considerate ilicite si de catre practica juridica (art. 135 al. 1, 2, 3 privind Statutul profesiei de avocat)

In respectul fata de confrati

Art. 37 Nu se va comporta fata de colegi altfel decat si-ar dori ca si ei sa se comporte fata de sine.

Art. 38 Atunci cand apar diferente de opinie stiintifica fata de colegi, ca de exemplu in ce priveste mecanismele, cauzalitatea, rezultatele unor teste/analize, discutii ori concluzii, apte de a modifica intelegerea faptelor ori acuuzatiile, este in interesul profesiei medico-legale precum si al stiintei cat si al justitiei ca toti expertii medico-legali implicati sa rezolve conflictul stiintific pe calea argumentelor stiintifice.

Art. 39 Nu va ataca opiniile stiintifice ale confratilor cat timp nu are el insusi o opinie stiintifica de prezentat. Mai mult opiniile si concluziile sale nu vor fi construite in simpla negare a opiniilor altora ci vor fi substantiate prin prezentarea opiniei medico-legale proprii, argumentate stiintific si legal.

Art. 40 Inainte de a sustine o noua teorie sau opinie, etc. diferita de ceea ce se cunoaste deja sau pentru care exista probe ori date, medicul legist va prezenta clar de la inceput cu argumente motivatia stiintifica pentru care teoria, opinia in cauza se poate considera nesigura, improbabila in raport cu realitatea factica ori cu adevarul stiintific ori reinterpretand probele ori datele de natura a fi inlocuita si numai dupa acesta o va inlocui cu o alta teorie sau opinie pe care o va prezenta argumentat, etc.

Art. 41 Respectarea adevarului stiintific ii da dreptul expertului medico-legal sa identifice erorile ori greselile ce s-au facut in actiunile medicale ori actele medicale ori medico-legale. Va manifesta precautie in raportarea si comunicarea acestora pastrand demersul exclusiv in scopul de a deservi adevarul si justitia si fara a-l folosi ca pe un prilej de a denigra, a reclama ori a-si denunta confratii.

Art. 42 In exprimarea opiniilor sale verbale ca depozitii ori scrise si documentate in lucrarile sale, expertul medico-legal va evita sa se adreseze personal colegilor, confratilor ori sa aiba referiri personale fata de acestia, directe ori indirecte, care sa faca adresa la numele lor, calitatile lor profesionale sau intelectuale, stiinta lor, abilitatile lor, defectele lor, persoana lor

Art. 43 Isi va construi argumentatia opiniilor fara a folosi apelari sau referiri care ar putea fi injurioase, dispretuitoare ori amenintatoare la adresa colegilor sau a institutiilor medico-legale sau in masura a le genera prejudicii de imagine ori de alta natura.

Art. 44 Nimeni nu poate impiedica cetateanul spre a avea acces liber la justitie si la un proces echitabil dar aceasta datorie pozitiva de neobstructionare nu presupune sub nici o forma generarea asociata a unei datorii pozitive de intrajutorare a partilor in scopul coordonarii unui atac indreptat impotriva unui coleg ori a specialitatii ori a profesiei.

Art. 45 Se va delimita de actiunile partii ori avocatilor indreptate impotriva colegului ori a specialitatii ori a profesiei sale: intr-o astfel de situatie se va retrage din contract (daca se afla sub contract) si va anunta de indata Consiliul Superior de Medicina Legala.

In respectarea datoriei de a se dezvolta profesional si de a transmite cunostiintele sale

Art. 46 Pregatirea profesionala se desfasoara continuu cu atat mai mult in medicina legala in care intr-o masura importanta formarea specifica de medic legist si calitatea de expertul medico-legal interactioneaza si se completeaza intr-o maniera interdisciplinara si interprofesionala cu formari specifice din alte specialitati ori profesii precum stiintele juridice, diferitele specialitati medicale ori chirurgicale ori aspectele in continua modificare de legislatie; din acest motiv pregatirea profesionala continua atat in formarea specifica profesionala (traumatologia, patologia medico-legala, toxicologia, genetica si serologia medico-legala, medicina legala clinica, antropologia medico-legala, criminalistica, etica medicala, dreptul medical, jurisdictia si legislatia, malpraxis, etc.) cat si interprofesionala si interdisciplinara care devin obligatorii sub coordonarea organizatiilor socio-profesionale si profesional-stiintifice pentru a pastra nivelul de competenta si profesionalism dobandit in exercitarea profesiei.

Art. 47 Nu va manifesta un comportament egoist considerand ca nu datoreaza nimanui nimic pentru formarea sa profesionala ci tot astfel cum pastreaza respectul pentru profesorii sai si colegii sai care l-au ajutat pe parcursul carierei sale va indruma la randul sau pe cei dornici sau pe cei mai tineri in activitatea lor spre interesul cunoasterii adevarului si al justitiei

CAPITOLUL 6. CADRUL ETICII PROFESIONALE IN INTOCMIREA OPINIEI EXPERTALE MEDICO-LEGALE

6.1. Etica documentarii cazului: culegerea datelor, informatiilor medicale si verificarea ipotezelor de lucru

Art. 48 Expertul medico-legal trebuie sa faca toate demersurile pentru a verifica realitatea datelor si informatiilor medicale in fiecare caz

Art. 49 Expertul medico-legal nu va prelua ipoteze care nu pot fi verificate/obiectivitate fara a indica care este gradul de probabilitate in producerea acestora.

Art. 50 Expertul medico-legal va incerca sa verifice fiecare ipoteza in parte chiar daca aceasta a mai fost verificata o data cu alta ocazie anterioara (completarea documentatiei, analize, opinii de specialitate, alti experti, etc.) avand in minte sa separe ipotezele certe de cele cu grad ridicat de probabilitate, probabile, putin probabile, improbabile, posibile ori imposibile.

6.2. Etica metodei stiintifice

Art. 51 Va utiliza cu prioritate principii si metode stiintifice acceptate de catre comunitatea stiintifica cu exceptia cazului in care o investigatie anume necesita o metoda noua si atunci va respecta normele impuse de o astfel de metoda.

Art. 52 Atunci cand va dispune noi analize ori retestari va conduce tehnici aditionale ori alternative pe care le va descrie si le va documenta pentru a-si verifica rezultatele cat si, acolo unde pot fi aplicate, controale experimentale, si va folosi cel putin inca o opinie de specialitate fata de alte doua contradictorii in acelasi caz

Art. 53 Va cauta sa prezinte standardul de veridicitate al afirmatiilor sale argumentandu-si intotdeauna afirmatiile, opiniile sau concluziile

Art. 54 Va asigura integritatea, conservarea si securizarea tuturor datelor care prezinta valoare in caz, si care pot constitui probe si le va pune la dispozitia organelor de judecata la cererea acestora.

Art. 55 Erorile privind datele medicale, teste, analize, etc. cat si din actele medico-legale vor fi prezentate deschis si nu vor fi atenuate ori acoperite cu scopul de a fi recunoscute si corectate si a conduce spre adevarul stiintific

Art. 56 Expertul medico-legal trebuie sa manifeste un spirit stiintific, progresiv, logic, rational, impartial si obiectiv cautand a supune in masura posibilului propriilor verificari toate informatiile pe care le detine.

Art. 57 Va cauta ca om de stiinta sa realizeze examinarile adecvate tuturor probelor, faptelor, documentelor astfel incat sa puna in lumina adevarul si dovezile care conduc spre acesta.

Art. 58 Relevarea adevarului stiintific atunci cand poate fi cunoscut este scopul in sine al practicii expertale medico-legale obliga la obiectivitate si transparenta opiniilor, motivare si argumentare de natura stiintifica, fiind incompatibila cu "secretul" metodei. Cercetarea, analiza, metoda, rationamentul ori concluziile nu vor fi conduse prin "procese secrete" ci vor fi transparent expuse clar oral ori in scris tocmai pentru a putea fi urmarite si verificate de oricine doreste.

Art. 69 Metodele stiintifice corecte obliga la respectarea procedurilor, testarilor, certificarilor materialelor, reactivilor, etc. Nu vor fi trase concluzii din probe, materiale, teste nereprezentative, atipice, nesigure.

Art. 60 Metodele discreditate, nesigure, incerte, neverificate, nestandardizate sau a caror metodologie de lucru nu este cunoscuta nu sunt stiintifice.

Art. 61 Expertul medico-legal va tine pasul cu noile tehnologii si va fi deschis noului. Chiar daca trebuie sa fie critic fata de metodele insuficient probate sau netestate suficient va admite si va recunoaste superioritatea lor la momentul cand vor fi trecut proba timpului si a verificarilor ori vor fi primit acceptul comunitatii stiintifice.

6.3. Etica formarii si prezentarii opiniei medico-legale a expertului medico-legal

Art. 62 Adevarul stiintific va prevala fata de propriile argumente, orgoliul profesional ori intereselor partilor.

Art. 63 Cunoasterea, recunoasterea si atestarea adevarului stiintific constituie o dubla datorie morala si legala.

Art. 64 In relatie cu justitia expertul medico-legal este un expert care din pozitia rolului sau procedural si procesual ajuta justitia oferind opinii stiintifice cu privire intrebarile formulate de catre justitie.

Art. 65 In relatie cu partile este un expert medico-legal ce exercita activitate de consultanta medicala protejand dreptul la aparare, respectarea proceduralitatii cadrului procesual si contribuind la aflarea adevarului.

Art. 66 In relatie cu aspectele medicale ale pacientului, fie el victima ori suspect, este si ramane un medic.

Art. 67 Expertul medico-legal este medic si nu este avocat si ca urmare nu va depune activitate de consilier juridic si nu va indruma niciodata partile privind aspecte juridice ale cazului dupa cum nu va oferi indrumari care sa obstructioneze aflarea adevarului, prejudicierea justitiei si a dreptatii sociale.

Art. 68 Expertul medico-legal trebuie sa fie pe deplin responsabil manifestandu-se ca o persoana competenta legal, responsabila moral si juridic.

Art. 69 Va privi cu responsabilitate lucrarile, opiniile ori concluziile sale intelegand rolul lor procesual si pentru aceasta isi va folosi cu moralitate profesionala stiinta si abilitatile sale pastrandu-se impartial, obiectiv si independent.

Art. 70 Dupa cum de la un medic in clinica se asteapta sa incerce cu buna practica si buna vointa tot ceea ce se cunoaste si dincolo de aceasta, sa intreprinda tot ceea ce prin experienta si abilitatile sale poate face urmarind indicatia si sansa la viata pentru a-si salva pacientul, tot astfel de la un expert medico-legal se asteapta ca manifestand obiectivitate stiintifica si dovedind un comportament etic sa aduca datele, informatiile, explicatiile si argumentele ce sustin adevarul stiintific necesar formarii si intaririi convingerii asupra realitatii si adevarului judiciar si fata de aceste asteptari medicul legist va raspunde si se va simti apasat moral

Art. 71 Va manifesta prudenta in formarea concluziilor si nu va concluziona niciodata fara dovezi medicale directe care pot fi oricand probate si care prin natura lor sunt obiective si fara argumente stiintifice solide pe care sa le poata aduce oricand in apararea opiniilor ori afirmatiilor sale.

Art. 72 O data ce si-a constituit o pozitie stiintifica pe care o considera obiectiva sau obiectivabila ce poate fi argumentata stiintific, expertul medico-legal va prezenta argumentele ce o sprijina. Daca din contra aceste argumente ii lipsesc sau nu ii sunt cunoscute va recunoaste cu obiectivitate limita ori limitele pozitiei si expertizei sale.

Art. 73 Atunci cand se simte lipsit de suportul obiectiv sau obiectivabil opiniile si concluziile sale vor fi prudente si intemeiate mai ales pe experienta proprie si cunoasterea comuna ferindu-se de a crea piste false justitiei bazandu-se pe referinte de specialitate disparate si care nu sunt verificate.

Art. 74 Atunci cand cunoasterea, priceperea, pregatirea si experienta profesionala a medicului legist ating marginile cunoasterii sale stiintifice ori ale stiintei iar adevarul stiintific inca nu s-a relevat, medicul legist va putea sa exprime si opinii personale; in rest se va abtine emita prezumptii, supozitii ori ipoteze, sau sa interpreteze datele ori informatiile folosindu-se exclusiv de propriul sau subiectivism, ori sa avanseze opinii cu un grad crescut de subiectivism sau chiar subiective, sa speculeze rationamente ce nu pot fi dovedite, verificate si/sau obiectivabile stiintific si pe care sa le foloseasca ca si cand ar fi certitudini.

Art. 75 Nu se va exprima in afara propriei arii de expertiza si nu va opinia asupra datelor, faptelor, circumstantelor, aspectelor medicale din alte domenii de expertiza ori din alte specialitati medicale altfel decat folosind materiale scrise ori referinte bibliografice care au trecut proba timpului si sunt unanim acceptate de catre comunitatea stiintifica gasita responsabila si/sau apeland la cunoasterea acelor specialisti care vor si pot sa o faca.

Art. 76 Cand acest fapt nu este posibil sau cand acest demers produce rezultate contradictorii va apela la o terta opinie sau va prezenta celor interesati criteriile stiintifice unanim acceptate din literatura de specialitate ce sustin pozitia stiintifica pe care o agreeaza indicand exact referintele unde acestea pot fi consultate iar cand nici aceasta nu poate fi realizata va instiinta instanta ori partea pentru a dispune o alta solutie.

Art. 77 In cazul decesului va cauta cu prioritate sa afle cauzele medicale ale decesului si felul mortii iar inainte de orice alte explicatii va cauta explicatia stiintifica pentru producerea decesului atat cat poate fi ea cunoscuta si stabilirea caracterului ei violent ori neviolent.

Art. 78 Este obligatoriu ca expertul medico-legal sa faca o distinctie neta intre:

- a) probele materiale (fapte, date fizice ale cazului care provin din realitate si sustin realitatea si sunt admise de instanta ca probe)
- b) adevarurile stiintifice (adevaruri probate pe cale stiintifica, argumentativa referitor la realitate si/sau la fragmente de cunoastere apte de a fi obiectivate, probate si de a deveni probe materiale cu acordul instantei in urma evaluarii gradului lor de admisibilitate)
- c) opiniile personale, care sunt subiective si se intemeiaza pe fragmente de cunoastere personala, experienta personala, idei, teorii, viziuni personale.

Art 79 Tot astfel expertul medico-legal va face deosebirea intre:

- a) ipoteze stiintifice verificate si obiectivate (explicatii stiintifice propuse pentru o stare, fenomen bazate pe probe ce sunt verificate si prezentate fara subiectivism –cu obiectivitate-)
- b) ipoteze stiintifice neverificate, neobiectivate (ce nu au fost verificate dar care pot fi verificabile)
- c) supozitii stiintifice (aprecieri stiintifice care nefiind probate, verificate sunt subiective putandu-se afla in starea in care sunt inca neverificate sau pentru moment neverificabile),
- d) supozitii simple (baza stiintifica a supozitiilor este neclara, nesigura sau nu exista)

- e) supozitii speculative (opinii, consideratii pe subiect prin care se creaza asocieri deductive ce nu sunt bazate pe fapte, probe, nu au o baza stiintifica si sunt subiective).

Art 80 Atunci cand expertii medico-legali isi bazeaza opinia stiintifica si argumentatiile pe fragmente de cunoastere, materiale, citari, opinii, experiente profesionale, consulturi, etc. vor da toate detaliile pentru ca sa poata avea loc orice verificari sunt considerate a fi necesare.

Art 81 Daca baza de sustinere a argumentatiei stiintifice este reprezentata de surse bibliografice publicate (carti, monografii, tratate, articole, texte, etc.), expertii medico-legali vor trebui sa faca citari clare, complete care sa conduca la sursa si ori de cate ori vor considera necesar si util vor prezenta calificarile celor ce reprezinta sursa citata si pe care se bazeaza opinia lor expertala

Art. 82 Daca nu exista o unanimitate exprimata si asumata de catre comunitatea stiintifica cu privire la diagnosticul, tratamentul ori prognosticul unei afectiuni sau stari medicale, sau atunci cand exista mai multe metode de a rezolva problemele medicale ale cazului cu valoare necomparata obiectiv sau pentru care exista orientari si atitudini profesionale diferite bazate pe experienta profesionala, scoli medicale, pe baza regionala a autoritatii locului, etc., sau se regaseste in afara ariei sale de expertiza, expertul medico-legal va manifesta prudenta si isi va intemeia opinia expertala folosind obligatoriu:

- a) opinii de specialitate ale unor experti asociati ce completeaza nivelul sau de expertiza
- b) referinte stiintifice de specialitate, publicate in reviste, carti de larga circulatie nationala ori internationala ce au beneficiat de contradictorialitate si dezbateri in cadrul comunitatii stiintifice si in care se exprima opinii de specialitate ale unor reputati experti in domeniul ce completeaza nivelul sau de expertiza

Art 83 Daca din contra nu exista o sursa de incredere ca baza de sustinere pentru argumentatia stiintifica in acel caz, expertii medico-legali vor trebui sa aprecieze care este sau poate fi opinia altor experti in aceeasi problema. In aceste circumstante expertii trebuie sa faca clar ca opinia prezentata decurge din propriul lor rationament si sa prezinte bazele argumentative stiintifice pentru acest rationament.

Art. 84 Ori de cate ori exista fapte materiale in disputa (ex. leziuni traumatice, sechele, prejudicii, etc.) expertii medico-legali trebuie sa prezinte opinii separate pentru fiecare ipoteza pe care o inainteaza.

Art. 85 Expertii medico-legali vor raspunde obligatoriu la toate intrebarile care li se pun ori le sunt puse in cauza aducand clarificari ori de cate ori este posibil. Raspunsul la intrebari devine o parte integranta a opiniei scrise. Toate afirmatiile, concluziile pe care expertul le face in nume propriu se afla sub incidenta statutului de adevar/neadevar prevazut de catre codul penal si astfel constituite ofera instantei premisele de acceptabilitate ca proba expertala.

6.4. Etica formularii concluziilor

Art. 86 Lucrarile vor fi semnate numai de catre persoanele care le-au realizat si cele atribuite sa le vizeze direct ori indirect

Art. 87 Testele, analizele sunt desemnate tocmai pentru a descoperi faptele astfel incat interpretarea acestora va fi corecta, nedistorsionata, aflarea adevarului fiind scopul final.

Art. 88 Acolo unde este potrivit si posibil, concluziile care se bazeaza pe teste analitice vor fi retestate sau se vor verifica prin metode alternative.

Art. 89 Acolo unde rezultatele sunt neconcludente sau neclare, nerelevante ori nesigure, orice concluzie va fi explicata in amanuntime prezentandu-se suportul argumentativ stiintific precum si limitele opiniei.

Art. 90 Expertul medico-legal va identifica cu responsabilitate datele medicale si medico-legale care pot influenta investigatia judiciara si pot contribui la aflarea adevarului si va aduce acest fapt neintarziat la cunostiinta celor in drept.

Art. 91 In acest sens expertul medico-legal va distinge ori de cate ori este necesar cat si oricand i se va cere sa delimiteze faptele ori datele care s-au demonstrat stiintific de ipotezele neverificate ori de cele ce raman simple supozitii sau sunt speculative.

Art 92 Este recomandat sa se constituie in opinia expertala o sectiune dedicata pentru "Discutii" unde se pot face puneri la current cu starea actuala, se pot aduce date din literatura de specialitate, se pot discuta ipoteze, se pot aduce argumente, se pot exprima limite ale cunoasterii, etc. astfel incat lipsite de continutul adresat discutiilor, concluziile sa ramana clare, directe.

Art 93 Concluziile sunt obligatorii. Ele trebuie sa se regaseasca la sfarsit. In unele cazuri se pot admite scurte concluzii la inceput spre orientarea rapida a instantei dar concluziile in forma lor extinsa este intotdeauna obligatorie. Concluziile vor fi de preferinta scurte si raspunzand punctual obiectivelor formulate.

Art.94 In mod obligatoriu concluziile vor indica gradul de certitudine/incertitudine al opiniilor exprimate, probabilitate ori posibilitate, dubiul atunci cand exista, informatiile ori datele care lipsesc sau care ar putea sa nu reprezinte adevarul ori cand opinia sa este fara calificare de specialitate astfel incat sa nu conduca justitia pe o cale falsa

Art 95 Continutul si concluziile opiniei expertale in forma scrisa ori in instanta trebuie sa fie independenta si sa reflecte cu obiectivitate adevarul stiintific; pozitia expertului medico-legal va fi obiectiva, impartiala si nu va aduce prejudicii actului de justitie.

6.5. Eliberarea de documente

Art. 96 Orice act medical si medico-legal va oglindi realitatea obiectiva fiind interzis ca datele ori informatiile medicale, realitatea ori adevarul stiintific sa fie prezentate deformat sau ascunse.

Art. 97 Documentele medicale si medico-legale vor respecta forma prevazuta de lege.

Art. 98 Documentele medicale si medico-legale nu trebuie sa contina mai multe date decât este necesar scopului pentru care acestea sunt întocmite si eliberate.

CAPITOLUL 7. CADRUL ETICII PROFESIONALE A EXPERTULUI MEDICO-LEGAL FATA DE PERSOANELE EXAMINATE, CONSULTATE ORI EXPERTIZATE

7.1. Indatoriri fata de persoanele in viata ce sunt examinate, consultate, expertizate

Art. 99 Expertul medico-legal va respecta dreptul persoanei in privinta optiunii libere si consimtamantului privind examinarea, consultatia, testarea, recoltarea de produse biologice si va salvarda dreptul la autodeterminare bazat pe autonomia celui examinat

Art. 100 Respectul fata de demnitatea pacientului, a celui examinat, fie el victima, suspect ori condamnat, in viata ori decedat, este o valoare fundamentala a corpului profesional medical si a practicii medicale si medico-legale.

7.2. Indatoriri fata de persoanele decedate ce sunt examinate ori expertizate

Art. 101 Expertul medico-legal va cauta sa respecte demnitatea persoanei decedate pe tot timpul autopsiei medico-legale si in toate procedurile, examinarile ori cercetarile ce se vor desfasura pentru a raspundeii interbarilor formulate de justitie.

Art. 102 Expertul medico-legal va urmari ca decedatul sa primeasca ingrijiri mortuare si de tanatopraxie astfel incat prezentarea sa catre apartinatori sa fie facuta cu respect fata de demnitatea umana, sa respecte sentimentele de doliu ale familiei si sa respecte traditiile religioase ale acestora.

7.3. Consimtamantul

Art. 103 Pentru orice interventie medicala diagnostica sau terapeutica ori chiar pentru simpla examinare ori consultatie este necesar consimtamântul informat al pacientului, verbal ori in scris.

Art. 104 În situatia pacientilor minori sau a celor majori care nu-și pot exprima vointa, consimtamantul va apartine reprezentantilor legali si este de asemenea obligatoriu

Art. 105 Expertul medico-legal va apara interesele copilului si nu va examina sau supune unor examinari medico-legale un copil/minor fara acordul si prezenta parintilor lui ori a reprezentantului legal.

7.4. Secretul profesional

Art. 106 Secretul profesional in medicina legala include atat informatiile pe care expertul medico-legal ajunge sa le cunoasca in exercitiul direct al practicii medico-legale privind omul in viata ori decedat cat si privind informatia continuta in documentele de orice natura a cauzei si va fi tratat ca atare in conformitate cu legislatia in materie.

Art. 107 Secretul profesional recunoaste o dubla impunere si normare legala si morala in medicina legala: obligatia pastrarii secretului profesional in respectul procedurii penale in exercitiul autoritatii organelor de justitie ca beneficiari ai rezultatelor lucrarilor medico-legale precum si obligatia pastrarii secretului profesional ce a fost cunoscut in exercitiul profesiei medicale ca medic legist.

Art. 108 Expertul medico-legal si institutia medico-legala are obligatia morala si legala de a aduce la cunostinta organelor competente orice situatie de care afla si care reprezinta un pericol pentru sanatatea publica ori pentru o terta persoana.

CAPITOLUL 8. CADRUL ETICII PROFESIONALE IN RELATIILE DINTRE COLEGI

Art. 109 Va aseza colegialitatea si respectul fata de confrati deasupra interesului vremelnic fata de parti dar nu si deasupra adevarului.

Art. 110 Expertul medico-legal va impartasi observatiile sale cu ceilalti colegi interesati de caz sau cu care lucreaza la caz spre beneficiul adevarului si al justitiei.

Art. 111 Isi va ajuta colegii atunci cand i se cere ajutorul fara a-si asuma merite. Din datoria de cofraternitate nu decurg merite ci doar obligatii. O mai buna cunoastere si abilitati sporite creaza obligatii sporite si mai multa raspundere.

Art. 112 Este în interesul profesiei ca descoperirile științifice, noi tehnici, metode, să fie aduse la cunoștința colegilor spre progresul specialității (prin monografii, articole, comunicări științifice, conferințe, congrese, etc.) și să nu fie folosite “în secretul metodei” în interesul meschin al renumelui, orgoliului profesional ori al celui economic.

Art. 113 A scrie poate fi mai greu decât a spune și a spune poate fi mai greu decât a face; răspunderea pentru cele consemnate și valoarea probatorie cer medicului legist să îi îndrume pe cei mai tineri și să îi ajute în formarea abilităților expertale atât de necesare practicii medico-legale, cadrelor didactice revenindu-le responsabilități formatoare sporite.

Art. 114 Va menține un standard cât mai ridicat pentru practica sa în conformitate cu cerințele organizației profesional-științifice, a Consiliului Superior de Medicina Legală ac for metodologic și a prezentului Cod de etică și își va largi expertiza precum și cunoștințele profesionale pentru a fi la curent cu noutățile în domeniu.

CAPITOLUL 9. CADRUL ETICII PROFESIONALE ÎN PRACTICA PSIHIATRICA MEDICO-LEGALA

Art. 115 Expertul medico-legal va respecta normele și legile ce reglementează acest domeniu al activității¹ Orice încălcare cu bună știință a normelor etice și legale precum și a metodologiei în vigoare poate crea premisele unui „abuz”.

¹ 1. Respectarea normelor legale prevăzute de legile fundamentale ale țării: Constituția României, Codul Penal – 2014, Codul de Procedură Penală 2014, Legea de punere în aplicare a Codului Penal, Codul Civil – 2013, Codul de Procedură Civilă – 2013, Legea de punere în aplicare a Codului Civil;

2. Respectarea normelor legale prevăzute legi organice speciale: Legea privind organizarea și funcționarea instituțiilor de medicină legală cu normele de aplicare, Legea Sănătății Mintale și a Protecției persoanelor cu tulburări psihice (L 487/2002, republicată în anul 2012) și normele de aplicare, Legea nr. 85/2006 privind reforma în domeniul sănătății;

3. Respectarea legislației conexe privind minorii, persoanele vârstnice, femeile, persoanele deținute, străinii, persoanele ce necesită protecție specială, pacienții, conducerea autovehiculelor pe drumurile publice, regimul armelor și munițiilor;

4. Respectarea codurilor deontologice ale profesiei de medic și ale medicului psihiatru;

5. Respectarea Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (publicată în J.O. C 303 din 14. 12.2007), a Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale – Roma 1950 – ratificată prin L 30/1994);

6. Respectarea Recomandărilor ONU pentru prevenirea și combaterea violenței;

7. Respectarea Recomandărilor Consiliului UE în domeniile medicale, medicale specific psihiatrice, domeniul expertizelor medico-legale psihiatrice, combaterea violenței etc.

8. Respectarea instrumentelor internaționale semnate și de către România (în principal privind asistența medicală a minorilor, în penitenciare etc.);

9. Respectarea drepturilor la imagine, la prelucrarea datelor personale;

10. Respectarea propriilor metodologii de efectuare a expertizelor medico legale psihiatrice;

11. Asigurarea cadrului organizatoric și logistic de efectuare a expertizelor medico-legale psihiatrice incluzând și măsuri specifice de evitare a „sindromului de ardere” frecvent întâlnit la experți – în general -, medici legiști și medici psihiatri;

12. Deși în actualele Coduri Civile (Cod Civil, Cod de Procedură Civilă și Legea nr. 71/2011 pentru punere în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul Civil) nu se fac, în mod expres precizări privind expertiza medico-legală psihiatrică (spre deosebire de Codul de Procedură Penală care stipulează detaliat practica de expertiză medico-legală și, implicit, medico-legală psihiatrică), comisia medico-legală psihiatrică, având în vedere bunele practici în țările UE și nu numai, asimilează practici de expertiză medico-legală psihiatrică prevederile articolelor 335 C.Pr.C. (inclusiv al. 2), 337 C.Pr.C. și 338 C.Pr.C. precum art. 211 din Legea nr. 71/2011 pentru punere în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul Civil;

13. Aplicarea prev. art. 109 și 110 C.P. și a prev. art. 566 – 571 se realizează prin implicarea directă a Ministerului Sănătății în calitate de coordonator al rețelei de psihiatrie și al asigurării logistice și a Ministerului Justiției prin Agenția Națională a Penitenciarelor (direcția medicală); temeiul științific medico-social al recomandării aplicării prev. art. 109 și 110 C.P. este pendent de Ministerul Sănătății prin rețeaua de Medicină-Legală care asigură calitatea expertizelor medico-legale psihiatrice ce se pronunță asupra oportunității aplicării unei măsuri de siguranță medicală cu caracter medical; dispunerea unei măsuri de siguranță medicală în afara acestui cadru poate fi etichetată ca abuz profesional;

Art. 116 Expertul medico-legal isi va pastra neutralitatea în raport cu părțile faptului judiciar și cu instituțiile care solicită expertiza

Art. 117 Expertul medico-legal va folosi argumente stiintifice pentru a-si obiectiva opiniile verbale ori scrise, si va intemeia concluziile pe date obiective ce pot fi verificate.

Art. 118 Expertiza medico-legala psihiatrica si medico-legala judiciara este reglementata normativ etic si legal la nivel national si international: medicul legist are datoria sa cunoasca aceste reglementari si sa le respecte.

Art.119 Întocmirea rapoartelor și a concluziilor au la baza folosirea metodelor specifice de reconstituire a unui status psihiatric anterior pendinte de teoria psihopatologică sau de predicție a evoluției anterioare și a pericolozității sociale criterii specifice medico-legale psihiatrice și o metodologie aprobată;

Art. 120 Orice expertiza medico-legala psihiatrice se efectueaza numai prin examinarea nemijlocita a persoanei cu exceptia situatiilor in care expertiza priveste un defunct, situatie in care expertiza se efectueaza numai pe baza intregului dosar al cauzei.

Art. 121 Responsabilitatea profesională, în ceea ce privește actul terapeutic ca atare, aparține medicilor psihiatri abilitați; responsabilitatea profesională și socială privind oportunitatea medicală a aplicării / înlocuirii / ridicării unei măsuri de siguranță medicală cu caracter medical, sau alteia, aparține experților (medici legiști și psihiatri); responsabilitatea profesională și socială privind luarea în considerație, sau nu, a concluziilor expertizelor medico-legale psihiatrice aparține specialiștilor din Justiție;

Art. 122 Expertul medico-legal va avea prudenta in formularea opiniilor care privesc viața psihică a unei persoane: va cerceta exprimarea comportamentala prin cunoasterea opiniilor anturajului; analiza încrucișată a marturiilor este necesară pentru a reduce toate informațiile la parametrii încadrabili / tangenți la teoria psihopatologică ².

Art. 123 Expertul medico-legal are ca datorie sa apeleze rolul activ al instanței – de a dispune depunerea (la instanță) a documentelor ilustrative și înaintarea acestora neselectiv comisiei medico-legale psihiatrice. Masura in care documentele din dosarul unei cauze sunt relevante pentru formularea opiniilor si concluziilor va fi stabilita de catre specialistii desemnati sa efectueze expertiza respectiva.

Art. 124 Incălcarea normelor de etica și metodologiilor in vigoare pot determina abuzuri psihiatrice si pot fi considerate ele insele drept abuzuri psihiatrice: medicul legist are datoria etica si legala sa vegheze ca prin practica sa toate normele specifice sa fie respectate.

CAPITOLUL 10. CADRUL ETICII PROFESIONALE IN PRACTICA MEDICO-LEGALA PRIVATA: ETICA PROFESIONALA A EXPERTULUI MEDICO-LEGAL INDEPENDENT

Art. 125 Expertul medico-legal independent/recomandat va respecta aceleasi principii si valori morale si profesionale ca si orice expert medico-legal.

Art. 126 Pentru expertul medico-legal independent/recomandat ca si pentru colegul sau care isi desfasoara activitatea in institutiile medico-legale, datoria fata de adevar si justitie prevaleaza asupra datoriei contractuale private si se afla deasupra intereselor partii.

² Informațiile nonmedicale care au conotații strict medicale sunt detaliate în Clasificarea Internațională a Maladiilor stabilită de către Organizația Mondială a Sănătății. La grupa care definește strict maladiile mintale (clasificare alfanumerică) există, pentru fiecare grup de boli o codificare „9” care prevede „alte” boli sau /și situații.

Art. 127 Expertul medico-legal independent/recomandat este un garant al drepturilor procesuale, al dreptului la aparare si de a fi reprezentat in justitie si va retine cu responsabilitate ca prin opiniile sale contribuie in cadrul procesual la aflarea adevarului si al implinirii actului de justitie

Art. 128 Expertul medico-legal este medic iar nu avocat astfel incat expertiza sa este medicala iar nu avocatiala.

10.1. Obligatia de contract si de reprezentare

Art. 129 Expertul medico-legal independent/recomandat desfasoara o activitate privata medico-legala dar nu de consiliere. Ca urmare nu va da sfaturi cu privire la aspectele juridice sau procedurale ale cazului, fiindu-i interzisa orice implicare cu privire la alterarea probelor sau a declaratiilor cu privire la acestea, a denaturarii datelor medicale prin introducerea unor date inexistente sau omiterea unor date existente, etc.

Art. 130 Are datoria sa evalueze de la inceput cazul inainte de a-l accepta pentru a nu se regasi ulterior sub presiunea de a amagi partea cu promisiuni ce nu pot fi respectate sau in situatia de a nu sluji aflarea adevarului incalcanu-si etica profesionala si aducand deservicii justitiei

Art. 131 Expertul medico-legal independent/recomandat se afla sub o tripla datorie: datoria fata de adevarul stiintific care prevaleaza, datoria de contract fata de parte si datoria de norma fata de normele deontologice si profesionale (care se afla la baza dreptului de libera practica si a calitatii de expert parte).

Art. 132 Expertul medico-legal independent/recomandat nu se va considera legat in datoria de contract atunci cand instructiunile ori indicatiile primite sunt intentionat incomplete, incorecte, partea este nesincera, ascunde date relevante pentru speta, denatureaza adevarul, aduc atingere realitatii, omit sau falsifica date, zadarnicesc sau altereaza probele ori datele medicale, deservesc aflarii adevarului, obstructioneaza justitia ori implinirea actului de justitie

Art. 133 Expertii medico-legal independent/recomandat se afla in contract de reprezentare a partii pana cand bilateral acest contract este modificat ori reziliat de comun acord.

Art. 134 In cazul in care speta parcurge etape juridice succesive expertii medico-legal independenti continua sa se afle sub acelasi contract de reprezentare pana cand de comun acord partea si expertul decid diferit.

Art. 135 Daca partea ori expertul medico-legal independent/recomandat nu doresc continuarea acestei reprezentari, au obligatia sa se notifice, moment din care reprezentativitatea inceteaza, atat medicul legist cat si partea fiind liberi pentru a dispune in consecinta

Art. 136 Datoria de contract si de reprezentare nu implica obligatii in raport cu rezultatul actiunii de reprezentare si este de dorit ca medicul legist sa nu isi asume responsabilitati ilegite

Art. 137 Expertii medico-legal independent/recomandat se afla intr-o dilema a dublei loialitati intre datoria de reprezentare fata de parte si datoria publica fata de adevarul stiintific. Rezolvarea acestei dileme vine din recunoasterea datoriei fata de adevarul stiintific pe care il va pune deasupra interesului vremelnic fata de parte. Corpul profesional va urmari modul in care, etic si deontologic, medicul legist face correct aceasta alegere.

Art. 138 In cazul in care asupra expertului medico-legal independent/recomandat ca de altfel a oricarui expert medico-legal se exercita presiuni pentru a denatura adevarul stiintific sau a-l ascunde, pentru a accentua unele date ori informatii, pentru a le atenua ori chiar pentru a le omite, pentru a crea argumentatii false care sa rastalmaceasca faptele, pentru a arata limitele intregii cunoasteri desi realitatea cazului este

clara si poate fi determinata si obiectivata, pentru a consilia cu privire la declaratii ori probe astfel incat valoarea lor in justitie sa se modifice cu scopul de a aduce avantaje partii ori de a crea vicii de procedura ori de a limita cunoasterea realitatii si a adevarului, etc, expertul medico-legal trebuie sa anunte Consiliul Superior de Medicina Legala, si dupa caz, sa intrerupa de indata contractul de reprezentare al partii.

Art. 139 Expertul medico-legal independent/recomandat este liber sa se retraga din orice forma de asociere ori contract pe care il considera nepotrivit, ilegal, nedeontologic ori imoral si va considera din momentul in care devine constient de aceasta nu doar ca pe un exercitiu al libertatii si autonomiei dar si ca pe o obligatie etica si juridica. Este dator insa sa informeze partea pe care o reprezinta privind pozitia sa expertala pentru a nu zadarnici apararea ori dreptul corect la reprezentare al partii in justitie.

Art.140 Expertul medico-legal independent/recomandat este liber sa isi poata schimba opinia ori sustinerea si reprezentarea fata de parte atunci cand isi da seama ca prin pozitia sa anterioara nu sustine adevarul stiintific ori adevarul in totalitatea lui. Va proceda insa obligatoriu la instiintarea partii cu privire la pozitia sa stiintifica.

10.2. Acceptarea indicatiilor, instructiunilor

Art. 141 Expertul medico-legal independent/recomandat va starui pentru a-si pastra independenta profesionala fata de parte atat ca pe un drept cat si ca pe o obligatie, contractul de reprezentare si datoria pe care acesta il presupune fata de parte fiind inferior datoriei de a starui in a-si pastra independenta profesionala: "testul de independenta" presupune ca in conditiile in care ar primi si ar cunoaste aceleasi date, informatii, etc. opinia sa expertala ar fi similara cu cea exprimata de ceilalti experti.

Art. 142 In practica medico-legala privata, expertul medico-legal independent/recomandat:

- a) va comunica de la inceput partii pozitia sa cu privire la acceptul indicatiilor sau instructiunilor cat si limita pe care etica profesionala o dicteaza acestora.
- b) va comunica de indata partii ce va considera ca indicatiile ori instructiunile primite sunt inacceptabile, alterate sau nesincere, ori cazul se situeaza in afara ariei sale de expertiza si de competenta
- c) va comunica partii ori de cate ori considera ca instructiunile sunt insuficiente pentru ca sa-si poata formula opinia intr-un mod argumentat stiintific
- d) va comunica partii atunci cand devine constient ca nu isi vor putea indeplini termenii intelegerii contractuale
- e) va comunica de indata partii atunci cand devine constient ca se situeaza potrivit aflarii adevarului stiintific ori adevarului in cauza, intr-un potential conflict de interese, in incalcarea eticii profesionale

10.3. Plati

Art. 143 Va taxa orice consultanta pentru transparenta sustinerii sale in relatie cu partea pe care a acceptat sa o reprezinte.

Art. 144 Atunci cand expertul medico-legal independent/recomandat se angajeaza in practica privata independenta este potrivit sa practice cu simt moral o taxa rezonabila pentru serviciile sale care sa nu fie interpretata drept un castig nemeritat; valoarea minima a taxei se va afla in conformitate normele stabilite de catre Consiliul Superior de Medicina pentru a nu consitui concurenta neloiala

Art. 145 Nu va incarca plata cu servicii ce nu au fost efectuate sau care nu erau necesare cauzei, cautand sa reduca costurile fara a profita de situatia juridica in care parte ape care o reprezinta se poate afla

Art 146 Daca expertul medico-legal independent/recomandat stabileste necesitatea unui expert asociat (ex. constatand limitarea ariei de expertiza sau dorind intarirea valorii probatorii a opiniei sale expertale) atunci va face partii aceasta clarificare inca de la inceput, costul consultantei incluzand si eventualele costuri ale respectivei/respectivelor asocieri.

Art 147 Daca insa expertul medico-legal independent/recomandat a aflat de necesitatea unui expert asociat pe parcursul derularii consultantei sale, ulterior contractului de reprezentare cu partea, atunci costurile ce pot decurge (ex. costul solicitat de expertul asociat) pot sa nu mai fie recuperabile fiind acoperite din taxa perceputa initial de medicul legist expert parte.

Art. 148 Onorariul pe baza contingentiala (onorariu procentual, onorariul in pactul de *quota litis*, la rezultat ori onorariul de success, "aporturile din afacere" ori intelegerile financiare in relatie cu rezultatele din cauzele juridice penale) este ilicit si constituie atunci cand se dovedeste o abatere etica si deontologica grava in practica expertului medico-legal independent/recomandat.

10.4. Privitor la calificari

Art. 149 Detaliile calificarilor expertului medico-legal independent/recomandat nu trebuie prezentate in forma scrisa a opiniei expertale. Este suficient a se prezenta gradul de expert, gradul profesional ori didactic (academic). In situatia in care se exprima o opinie expertala de pe o pozitie inalt specializata, ce implica anumite competente ce sunt relevante in cauza, expertii vor include in opinia scrisa detaliile privind competenta, diplomele care, in conformitate cu deciziile Consiliului Superior de Medicina Legala, le certifica experienta si calificarea speciala necesara si care ii indreptatesc sa exprime opinie expertala in acel domeniu.

10.5. Etica redactarii opiniei expertale de catre expertul medico-legal independent

Art. 150 In prezentarea opiniei sale expertale expertul medico-legal independent/recomandat trebuie sa exprime si sa isi asume in scris o opinie proprie pe care sa o sustina argumentativ prezentand acele fapte, acte, documente pe care se intemeiaza nefiind suficient si nefiind permis sa isi bazeze opinia doar pe negarea opiniilor celorlalti experti sau pe simpla contestare a proceduralitatii lucrarii/lucrarilor.

Art 151 Expertul medico-legal independent/recomandat nu va include in opinia sa date, informatii, material, etc. care i-au fost pus la dispozitie de catre parte fara ca acestea sa fii ajuns si la cunostiinta instantei precum si a celorlalti experti ori a institutiei medico-legale si fara a fi mai intai admise ca mijloc de proba ori material probatoriu.

10.6. Posibilitatea amendarii opiniilor expertale

Art. 152 Partea are obligatia sa il tina pe expertul medico-legal independent/recomandat informat cu desfasurarea procesului si privind toate implicatiile care au legatura cu opinia sa expertala astfel incat in orice moment aflat in cunostiinta de cauza si sa poata aduce completarile necesare opiniei sale fie

- a) Ca rezultat al modificarii premizelor stiintifice prin noi date medicale
- b) Ca rezultat al modificarii intrebarilor ce i-au fost adresate sau la care trebuie sa raspunda

Art 153 Expertul medico-legal independent/recomandat trebuie sa pastreze posibilitatea amendarii opiniei sale expertale chiar si dupa ce aceasta a fost inaintata partii ori instantei intrucat s-ar putea afla pe masura desfasurarii cazului in posesia unor date noi.

Art 154 Atunci cand este necesara amendarea opiniei scrise, expertul medico-legal independent/recomandat se va produce cat de repede cu putinta in raport cu opinia initiala, in interiorul timpului acceptat de catre instanta si cu instiintarea partii si va tine conta ca sa fie realizata mereu numai in sensul clarificarii acesteia si a apropierii permanente de adevarul stiintific si juridic iar nu in sensul largirii caracterului de dubiu.

Art 155 In sensul amendarii opiniei scrise medicul legist expert independent/recomandat va putea incheia un addendum ori memorandum la opinia expertala initiala inclusa in lucrarea medico-legala a institutiei medico-legale pe care il va semna si il va data si apoi il va pune la dispozitia partii ori instantei. In acest addendum isi va argumenta intotdeauna pozitia in raport cu modificarea opiniei initiale detaliind datele, rationamentele, etc. care au condus la aceasta schimbare ori modificare.

Art 156 In cazul in care medicul legist expert independent/recomandat ia cunostiinta de modificarea premizelor prin acele date noi, informatii, fapte care sunt de natura sa ii modifice opinia ce a fost deja inaintata si aduce la cunostiinta partii nevoia profesionala expertala de amendare a acesteia iar partea nu consimte, daca apreciaza ca opinia expertala initiala nu mai are caracter de obiectivitate si in sustinerea fata de adevarul stiintific si sau nu mai este independenta profesional, este moral si profesional obligat sa notifice cat mai repede partea si sa intrerupa contractul de reprezentare instiintand totodata instanta si Consiliul Superior de Medicina Legala.

10.7. Expertii asociati (joint-experts)

Art.157 Expertul medico-legal independent/recomandat se poate asocia in practica privata cu avocati in cabinete mixte ori ca expert asociat dar nu va uita ca este medic si va starui sa isi apere independenta profesionala de medic legist respectand codul etic si deontologic al medicului si al medicului legist.

Art 158 Expertul medico-legal independent/recomandat are obligatia citarii integrale a concluziilor ori rezultatului muncii expertului asociat (ex. rezultatul conform buletinului de analiza, diagnosticul/tratamentul/alte aprecieri formulate in opinia scrisa, etc.).

Art. 159 Expertul medico-legal independent/recomandat are obligatia prezentarii tuturor calitatilor credentiale ale expertului asociat care fundamenteaza valoarea probatorie a rezultatului/opinii sale (specialitatea, pregatirea generala prin care are expertiza in domeniul in cauza, pregatirea speciala prin care are expertiza in cazul in speta ori in raport cu solicitarea ce i-a fost adresata –analiza, diagnostic de specialitate, experienta profesionala, numar de cazuri, numar de interventii in diagnosticul ce face obiectul spetei, etc.).

Art 160 Expertul asociat are obligatia de a trimite doar expertului medico-legal rezultatul analizei, opiniei, etc. ce i-a fost solicitata. Aceasta nu exclude posibilitatea ca instanta sa cheme acest expert pentru a-l audia in calitate de martor.

Art 161 Expertul medico-legal independent/recomandat are posibilitatea sa imbine munca expertilor asociati cu opiniile citate ale altor experti ce au la randul lor calificarile necesare si pe care acestia din urma si le-au exprimat pe cazuri similare in literatura stiintifica nationala si internationala ce a fost supusa contradictorialitatii si recunoasterii stiintifice sau a sustinerii transparente si documentate a organizatiilor profesional stiintifice (Asociatii, Societati stiintifice, etc.) nationale, europene sau internationale pe subiecte conexe spetei sau prin normari, procedure, metode recunoscute si impuse practicienilor ori de catre Ministerul Sanatatii prin departamentele, comisiile si ghidurile emise sub autoritatea sa.

CAPITOLUL 11. DISPOZITII FINALE

Art. 162 Expertul medico-legal va onora practica profesionala medico-legala si demnitatea profesionala manifestand respect fata de principiile etice, declaratia de intentie, normele etice si deontologice si indatoririle prezentului cod de etica si deontologie.

Art. 163 Codul de etica si deontologie al medicului legist completează specific prevederile normative etice si deontologice ale Codului de Deontologie al Colegiului Medicilor din Romania și nu contravine acestuia.

Art. 164 Atunci cand un expert medico-legal constata abateri de la codul de etica si deontologie al medicului legist si/sau care implica comportamentul etic al unui alt coleg, in semnalarea abaterilor va incerca mai intai corectarea acestora cu colegialitate luand legatura cu cel in cauza si doar daca aceasta incercare nu da rezultate ori nu este posibila va continua sa semnaleze abaterea catre corpul profesional, organismele juridictionale si profesional-stiintifice ale Societatii de Medicina Legala din Romania, Colegiului medicilor din Romania, precum si metodologice si stiintifice ale Consiliului Superior de Medicina Legala. Cu exceptia situatiilor prevazute de lege in raport cu care se constata savarsirea unor infractiuni, nu va face publice abaterile decât după ce corpul profesional s-a pronunțat.

Art. 165 Abaterile si erorile profesionale care se pot afla corelate cu abaterile de etica vor urma aceeasi gradualitate a semnalarii lor.

Art. 166 Codul de etica si deontologie al expertului medico-legal este parte integranta a Regulamentului de Organizare si Functionare a Consiliului Superior de Medicina Legala din Romania care coordoneaza sub raport stiintific si metodologic activitatea medico-legala in tara impreuna cu Ministerul Sanatatii si cu aprobarea Societatii de Medicina Legala din Romania, organizatia profesional-stiintifica a specialitatii de medicina legala in Romania.

Art. 172 Orice modificare a codului etic si deontologic prezent se poate face numai prin votul majoritatii calificate a membrilor CSML.

Art. 173 Prezentul cod de etica si deontologie intra in vigoare dupa aprobarea CSML exprimata prin hotarare, incepand cu data de 04.11.2021

Art. 174 Incepand cu data intrarii in vigoare a prezentului cod de etica si deontologie a expertului medico-legal, toti medicii legisti, experti medico-legali, au obligatia respectarii lui.

Adoptat in intrunirea CSML din 04.11.2021 ca parte integranta a ROF CSML

Presedintele Consiliului Superior de Medicina Legala
Prof. univ. dr. Geroge Cristian Curca